

Kommittédirektiv

Nationell samordnare för frågor om religiös konversion i asylprocessen

Beslut vid regeringssammanträde den 27 augusti 2026

Sammanfattning

En särskild utredare, som ska fungera som en nationell samordnare, ska kartlägga hur religiös konversion behandlas inom ramen för asylprocessen. Syftet med uppdraget är att följa upp och bidra till att stärka kvaliteten i Migrationsverkets handläggning av ärenden som rör religiös konversion.

Utredaren ska bl.a.

- kartlägga och analysera hur ärenden som rör religiös konversion hanteras i den svenska asylprocessen,
- utvärdera hur Statskontorets rekommendationer om hur handläggningen av sådana ärenden kan förbättras har genomförts och vilken effekt de har fått på handläggningen, och
- sammanställa en kunskapsöversikt om religiös konversion.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2027.

Prövningen av religion och religiös konversion i asylprocessen

I Sverige tillerkänns en grundläggande rätt till religions- och trosfrihet. Varje person har rätt att fritt utöva sin religion, enskilt eller i gemenskap med andra, att avstå från att tillhöra någon trosinriktning och att lämna eller

ansluta sig till en religion. En central del i denna frihet är möjligheten att utan hinder byta religion eller att förbli utan religiös tillhörighet.

Denna rätt att frivilligt ändra sin religiösa tillhörighet eller att stå utanför alla trossamfund infördes formellt i Sverige år 1952, i samband med att den dåvarande religionsfrihetslagen (1951:680) trädde i kraft. Såväl religiös konversion som att avsäga sig sin tro är dock olagligt i många länder. I värsta fall kan det leda till dödsstraff eller annan omänsklig behandling.

Religion och annan trosuppfattning utgör skyddsgrunder enligt utlänningslagen (2005:716), EU:s skyddsgrundsförordning (direktiv 2011/95/EU) och Sveriges internationella åtaganden, däribland Genèvekonventionen och Europakonventionen. Rätten till religionsfrihet, inklusive rätten att fritt välja, byta eller avstå från religion, är en grundläggande mänsklig rättighet som ska beaktas vid prövningen av ansökningar om internationellt skydd.

Asylskäl som grundar sig på religion kan aktualiseras både genom omständigheter i den sökandes ursprungsland och genom omständigheter som uppkommer efter ankomsten till Sverige. Den senare kategorin, omfattar bland annat fall där en person konverterar till en ny religion eller antar en annan trosuppfattning efter det att personen lämnat sitt ursprungsland. Sådana asylskäl är erkända inom internationell flyktingrätt men kan innebära särskilda utmaningar vid asylprövningen, inte minst när det gäller bedömningen av om konversionen grundar sig på en genuin religiös övertygelse och vid den framåtsyftande riskanalysen.

Det är Migrationsverket som prövar asylansökningar som första instans. Migrationsverkets beslut kan överklagas till migrationsdomstolarna och ytterst till Migrationsöverdomstolen. Migrationsverkets bedömning ska vara framåtsyftande och ta sikte på risken för förföljelse eller annan skyddsgrundande behandling vid ett återvändande till hemlandet. Migrationsöverdomstolen har i sin praxis klargjort att prövningen i ärenden som rör religiös konversion ska bygga på en individuell helhetsbedömning och att det inte är tillräckligt att enbart konstatera att en konversion har ägt rum i formell bemärkelse. Av särskild betydelse är enligt Migrationsöverdomstolens praxis, hur den sökande kan antas komma att leva vid ett återvändande och om ett sådant levnadssätt kan medföra en risk för förföljelse i hemlandet (jfr MIG 2011:29).

Erfarenheter visar att prövningen av asylärenden där konversion åberopas är komplex. Därför gav regeringen den 14 december 2023 Statskontoret i uppdrag att göra en översyn av asylprocessen och utreda behovet av tillsyn inom migrationsområdet (Ju2023/02114). Statskontoret redovisade sitt uppdrag den 7 oktober 2024 i rapporten Många öar små – Migrationsverkets styrning och uppföljning av den rättsliga kvaliteten i asylprocessen (2024:14). I rapporten skriver myndigheten att konvertitärenden är svåra att pröva på ett enhetligt och rättssäkert sätt. Det har bland annat att göra med att dessa ärenden ofta kräver svåra bedömningar av människors känslor och inre förändringsprocesser.

Det finns behov av en nationell samordnare för uppföljning och stärkt kvalitet i konvertitärenden

Av Statskontorets rapport framgår att det finns flera tecken på att enhetligheten i Migrationsverkets handläggning brister på ett sätt som kan påverka rättssäkerheten negativt. Statskontoret lägger fram ett antal förslag till Migrationsverket på hur handläggningen av asylprövningen kan förbättras.

Mot bakgrund av Statskontorets slutsatser fick Migrationsverket i regleringsbrevet för 2025 i uppdrag att stärka enhetligheten och den rättsliga kvaliteten i handläggningen. Uppdraget redovisades i september 2025 och följs fortsatt upp genom återrapporteringskrav i myndighetens regleringsbrev för 2026.

Regeringen gav vidare den 18 juni 2026 Migrationsverket i uppdrag att utveckla en metod som möjliggör identifiering av avvikelser och eventuella brister i ärendehandläggningen på en övergripande nivå och som kan ligga till grund för beslut om fördjupade uppföljningsinsatser. Uppdraget ska genomföras inom ramen för myndighetens löpande arbete med rättslig kvalitet (Ju2026/01446).

För att stärka rättssäkerheten ytterligare i ärenden där religiös konversion åberopas bedömer regeringen att det finns skäl att tillsätta en nationell samordnare med uppdrag att bland annat följa upp, öka kunskapen om religiös konversion och bidra till att stärka kvaliteten i Migrationsverkets handläggning av ärenden som rör religiös konversion.

Uppdraget att kartlägga hur religiös konversion hanteras i dag

Det behövs en kartläggning utifrån de översyner som tidigare gjorts av asylprocessen, bland annat Statskontorets, av hur ärenden om religiös konversion hanteras idag. Framför allt analysera hur Statskontorets rekommendationer har genomförts och vilken effekt de har fått på handläggningen. Vidare bör det analyseras hur andra länder hanterar religiös konversion inom ramen för asylprocessen.

Utredaren ska därför

- kartlägga och analysera hur ärenden som rör religiös konversion hanteras i den svenska asylprocessen, och
- utvärdera hur Statskontorets rekommendationer har genomförts och vilken effekt de har fått på handläggningen.

Uppdraget att sammanställa en kunskapsöversikt om religiös konversion

Religiös konversion kan ha stor betydelse för den enskilde och ta sig olika uttryck. Regeringen bedömer att det finns ett värde i att sammanställa och tillgängliggöra kunskap om religiös konversion i en samlad kunskapsöversikt. En sådan översikt kan bidra till ökad förståelse för de frågor som kan aktualiseras i samband med byte av religiös tillhörighet. Vid framtagandet av översikten bör den nationella samordnaren föra dialog med aktörer med kunskap om området och beakta kunskap från andra källor och olika perspektiv.

Utredaren ska därför

- sammanställa en kunskapsöversikt om religiös konversion.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Under genomförandet av uppdraget ska den nationella samordnaren ha en dialog med Migrationsverket och andra relevanta myndigheter såsom Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (center för trossamfundsfrågor), kyrkor, andra trossamfund samt organisationer som har kunskap inom området.

Utredaren ska hålla Regeringskansliet (Justitiedepartementet) informerat om hur arbetet fortskrider.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2027.

(Justitiedepartementet)